

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	5	3	2
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	6
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 6th Semester

1048

POLITICAL SCIENCE (In all Mediums)

Paper– International Politics : Theory and Practice

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :- (1) Question No. 1 is compulsory. Attempt any 9 questions with answers in about 10 to 20 words each.

(2) Attempt **one** question from each unit.

(3) Each question carries 18 marks.

1. Attempt any 9 questions :

(A) Differentiate between International Relations and International Politics.

(B) What is regionalism in International Politics ?

(C) Which is the famous book written by Hans J. Morgenthau, when it was published ?

(D) Which US President Advocated Idealism in International Politics ?

(E) What do you mean by National Power ?

(F) Write four elements of National Power.

(G) How collective security is important in International Politics ?

(H) What is role of balancer in the Balance of Power ?

(I) In your view, which are four emerging powers in contemporary world ?

- (J) How US is the loan Superpower ?
- (K) Which are the BRICS countries ?
- (L) What is Arab Spring ?
- (M) Where are SAARC Secretariat and South Asian University located ?
- (N) How Brexit is related to European Union ?
- (O) What is the full form of UNCTAD ?

UNIT-I

- 2. What do you understand by International Politics ? Why we need to study International Politics ?
- 3. Critically evaluate the Idealist Approach to International Politics.

UNIT-II

- 4. What are the elements of National Power ? Discuss limitations on National Power.
- 5. How Collective Security can ensure peace ? Discuss its salient features.

UNIT-III

- 6. Discuss the implications of emergence of Multi-Polar World on International Politics.
- 7. Discuss the basic characteristics of emerging World Order.

UNIT-IV

8. What in your view are the reasons of failures of SAARC as a regional organisation ?
9. What is New International Economic Order (NIEO) ? Discuss its main tenets.

(हिन्दी माध्यम)

- नोट :- (1) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है। कोई नौ प्रश्न करो। प्रत्येक प्रश्न का उत्तर लगभग 10 से 20 शब्दों में दो।
- (2) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करो।
- (3) प्रत्येक प्रश्न के 18 अंक हैं।

1. कोई नौ प्रश्न करो :

- (क) अंतर्राष्ट्रीय संबंध और अंतर्राष्ट्रीय राजनीति के बीच अंतर स्पष्ट करो।
- (ख) अंतर्राष्ट्रीय राजनीति में क्षेत्रवाद क्या है ?
- (ग) हंस जे मोगेंथा द्वारा लिखी गई प्रसिद्ध किताब कौनसी है, ये कब प्रकाशित हुई थी ?
- (घ) अंतर्राष्ट्रीय राजनीति में किस अमेरिकी राष्ट्रपति ने आदर्शवाद की वकालत की ?
- (ङ) राष्ट्रीय शक्ति से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (च) राष्ट्रीय शक्ति के चार तत्वों को लिखें।
- (छ) अंतर्राष्ट्रीय राजनीति में सामूहिक सुरक्षा कैसे महत्वपूर्ण है ?
- (ज) शक्ति के संतुलन में संतुलक की क्या भूमिका है ?
- (झ) आपके विचार में, समकालीन दुनिया में चार उभरती हुई शक्तियां कौनसी हैं ?

- (ज) कैसे अमेरिका ऋण सुपरपावर है ?
- (ट) ब्रिक्स देश कौन से हैं ?
- (ठ) अरब स्प्रिंग क्या है ?
- (ड) सार्क सचिवालय और दक्षिण एशियाई विश्वविद्यालय कहां स्थित हैं ?
- (ढ) ब्रेक्सिट (Brexit) यूरोपीय संघ से संबंधित कैसे है ?
- (ण) UNCTAD ।

यूनिट-I

- 2. अंतर्राष्ट्रीय राजनीति से आप क्या समझते हैं ? हमें अंतर्राष्ट्रीय राजनीति का अध्ययन करने की आवश्यकता क्यों है ?
- 3. अंतर्राष्ट्रीय राजनीति के लिए आदर्शवादी दृष्टिकोण का आलोचनात्मक मूल्यांकन करें।

यूनिट-II

- 4. राष्ट्रीय शक्ति के तत्व क्या हैं ? राष्ट्रीय शक्ति पर सीमाओं की चर्चा करें।
- 5. सामूहिक सुरक्षा कैसे शांति सुनिश्चित कर सकती है ? इसके प्रमुख लक्षणों पर चर्चा करें।

यूनिट-III

- 6. अंतर्राष्ट्रीय राजनीति पर बहु-ध्रुवीय विश्व के उभार के बारे में चर्चा करें।
- 7. उभरते विश्व क्रम की बुनियादी विशेषताओं पर चर्चा करें।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. आपके विचार में एक क्षेत्रीय संगठन के रूप में सार्क की विफलताओं का क्या कारण है ?
9. नई इंटरनेशनल इकोनॉमिक ऑर्डर क्या है ? इसके मुख्य सिद्धांतों पर चर्चा करें।

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

- ਨੋਟ :-
- (1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਕੋਈ 9 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 10 ਤੋਂ 20 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ।
 - (2) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇ।
 - (3) ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 18 ਅੰਕ ਹਨ।
1. ਕੋਈ 9 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :
- (ੳ) ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
 - (ਅ) ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀਵਾਦ ਕੀ ਹੈ ?
 - (ੲ) ਹੰਸ ਜੇ ਮੋਰਗੇਂਥਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਿਤਾਬ ਕਿਹੜੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਦੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਸੀ ?
 - (ਸ) ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ?
 - (ਹ) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਵਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
 - (ਕ) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਵਰ ਦੇ ਚਾਰ ਤੱਤ ਲਿਖੋ।
 - (ਖ) ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?

- (ਗ) ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਕ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ ?
- (ਘ) ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਕਾਲੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਉਭਰ ਰਹੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ ?
- (ਙ) ਅਮਰੀਕਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਜ਼ਾ ਸੁਪਰਪਾਵਰ ਹੈ ?
- (ਚ) ਬ੍ਰਿਕਸ ਦੇਸ਼ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ?
- (ਛ) 'ਅਰਬ ਬਸੰਤ ਕੀ ਹੈ ?
- (ਜ) ਸਾਰਕ ਸਕੱਤਰੇਤ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਏਸ਼ੀਅਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਿੱਥੇ ਸਥਿਤ ਹਨ ?
- (ਝ) ਬ੍ਰੈਕਸਿਟ ਯੂਰਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ ?
- (ਵ) ਯੂ. ਐਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਏ. ਡੀ. (UNCTAD) ਦਾ ਪੂਰਾ ਰੂਪ ਕੀ ਹੈ ?

ਯੂਨਿਟ-I

- ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੁਆਰਾ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਸਾਨੂੰ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਹੈ ?
- ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ਵਾਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

- ਕੌਮੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਤੱਤ ਕੀ ਹਨ ? ਕੌਮੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
- ਸਾਮੂਹਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਲੱਛਣਾਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇ ਬਹੁ-ਧਰੁਵੀ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਉਭਾਰ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
7. ਉਭਰਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕ੍ਰਮ ਦੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੇਤਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਰਕ ਦੀਆਂ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ?
9. ਨਵਾਂ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਰਥਿਕ ਆਰਡਰ ਕੀ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।